

VÅRT LAXÅ

En tidning för dig som bor i Laxå kommun #2/2017

Extra inlägga:
Om Tiveden
ekoturism-
område
Riv ur och spara!

Nystart
i sagolika
skogar

LEDARE

Nu kommer resultaten

Vår kommun klättrar i Svenskt näringslivs företagsranking och företagarnas sammanfattande omdöme om företagsklimatet. Flera års gott och förtroendefullt samarbete mellan bygdens entreprenörer och kommunen ger nu resultat. Det är glädjande.

För mig personligen innebar det också en stor tillfredsställelse att kunna ta första spadtaget för utbyggnaden av Ramundergården. Den är en historiskt stor investering som betyder ett dubblerat antal platser att erbjuda äldre med behov av särskilt boende. Nu får vi bort flaskhalsen på korttidsboendet Gläntan och de individuella påfrestningar och de höga kostnader det innebär att tvingas behålla färdigvårdade invånare på sjukhuset.

Jag känner även stolthet över att Laxå kommun, som var landets första miljödiplomerade kommun 2011, fortsätter på den inslagna vägen vad gäller miljöarbete. Vi är nu en ekoturismkommun, Sveriges första! Ett logiskt ställningstagande med tanke på att naturen med Tiveden hör till kommunens främsta tillgångar!

Det är roligt att detta och mycket mer sker i vår kommun! Läs om vad som händer i detta nummer av Vårt Laxå!

Bo Rudolfsson (KD)
kommunstyrelsens
ordförande

Det våras för Laxå kommun – nu är spadtagens tid inne

Våren 2017 är bandklippingarnas och spadtagens tid i Laxå kommun. Nu skördas frukter av flera års gediget idé- och planläggningsarbete som följts upp av beslut i kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Knappt har genklangen efter den uppmärksammade proklamationen av Laxå kommun som landets första ekoturismområde tonat ut från fågeltornet vid Skagershultmossen förrän det är dags för spadtag i centrala Laxå för ett uppräskat torg.

Därefter följer den ståtliga invigningen av Tivedens nya nationalpark med minister- och landshövdingebesök. Bara några dagar senare kommer spadtag nummer två, det för utbyggnaden av Ramundergården.

Till det kan läggas åtgärdade gator och vägar och en renoverad skolgård på Centralskolan.

– Det går bra för vår kommun nu, säger Harry Lundin, kommunchef. Flera samverkande faktorer gör att vi ökar vår attraktivitet i omvärlden. Det är roligt att notera att vi har ännu mer på gång resten

Harry Lundin. Hans Traav.

” Vi hoppas också på att fler svenskar upptäcker vad Laxå kommun har att bjuda eftersom när-turism är en viktig del i ekoturism.

av året och inför 2018. Bland annat drar vi i gång nybyggnation av bostäder i Laxå, den första på många, många år.

Harry Lundin är nöjd med resultatet av förra årets varumärkesarbete då kommunens tre starka kort identifierades: de många eldsjälarna & entreprenörerna som befolkar bygden, att det bara är 30 minuter

till eller från Örebro samt att Tiveden finns här.

– Vi har träffat rätt, jag märker att kommuninvånarna känner igen sig i hur vår kommun beskrivs.

Kommunens målmedvetna miljöarbete blir också en framgångsfaktor. År 2011 blev Laxå den första miljödiplomerade kommunen i Sverige. Nu kommer uppföljaren ”Tiveden Ekoturism-område” eller internationellt ”Tiveden Ecotourism Area”, Sveriges första ekoturism-kommun! (Se inlagan i tidningens mitt.)

– Eftersom Tivedens nationalpark ligger här och större delen av Tiveden utgörs av Laxå kommuns yta var namnfrågan given, säger kommunens näringsutvecklare Hans Traav, som också är den som kommit med idén.

– Cirka 70 000 utländska turister besöker nationalparken varje år och vi tror att fler nu kommer att upptäcka våra naturreservat och andra intressanta naturvärden.

– Vi hoppas också på att fler svenskar upptäcker vad Laxå kommun har att bjuda eftersom när-turism är en viktig del i ekoturism.

VÅRT LAXÅ

Tidning utgiven av Laxå kommun

Ansvarig utgivare: Harry Lundin.

Redaktionskommitté: Anna Eriksson, Mats Fransson, Harry Lundin, Mari Selin, Hans Traav.

Produktion: Axelsson & Jansson Media AB, text och foto, EC Media AB, layout och redigering.

Tryck: Laxå Tryckeri.

Kontakt: Laxå kommun, Postgatan 2-4, 695 80 Laxå, tel: 0584-47 31 00, hemsida: www.laxa.se
Nästa nummer utkommer i november.

Kommunalrådet Bo Rudolfsson, Sven Gustafsson och socialnämndens ordförande Anette Schön tar spadtag som ger genklang i etern. Andreas Morén heter Radio Örebro reporter.

Både Majlill Persson, socialchef, och Sven Gustafsson, boende på Ramundergården, uppskattar att antalet platser på Ramundergården fördubblas.

Ramundergården: Äntligen är utbyggnad i gång

– Äntligen! utbrast socialchefen Majlill Persson och "Äntligen!" utbrast socialnämndens ordförande Anette Schön när första spadtaget till utbyggnaden av Ramundergården togs.

Uppskattande applåder från Ramundergårdens personal.

– Äntligen! sa även Sven Gustafsson som bor på Ramundergården och har följt turerna kring utbyggnadsplanerna.

Han fortsatte med att ge en elege till kommunens politiker som kompromissat ihop sig till beslutet om utbyggnaden.

Tillsammans med Anette Schön och kommunalrådet Bo

Rudolfsson kunde han där efter ta ett gemensamt spadtag medan reportern Andreas Morén från Radio Örebro med akrobatisk elegans fångade in ljudet i sin mikrofon.

Bygget innebär att Ramundergården utökas med 32 platser och ett centralkök.

Med satsningen byggs den flaskhals som finns inom äldreboendet i Laxå kommun bort. Den har inneburit att äldre som inte har fått plats i särskilt boende har blivit kvar på korttidsvårdsboendet Gläntan vilket i sin tur inneburit att färdigvårdade personer måste stanna på sjukhuset med stora kostnader som följd. Samtidigt som Ramundergården byggs ut kan antalet korttidsplatser fördubblas.

Nya Ramundergården byggs

på parkeringen vid Röforsvägen i två plan och förbinds med den nuvarande av en inglasad gård.

Centralköket får en kapacitet på 135 portioner per måltid. Det ska komplettera de mindre köken på avdelningarna.

Hela ombyggnadsytan omfattar 3 040 kvadratmeter, byggkostnaden är 53 miljoner och bygget beräknas stå klart hösten 2018.

Det är Laxåhem som genomför projektet med Aggeruds Bygg AB i Karlskoga som entreprenör.

Torget får en uppfräschning

Nu fortsätter arbetet med att göra Laxå centrum mer tillgängligt och levande. Torget förändras genom att en del av grönytan får ge plats för bilparkering. Samtidigt fräschas området runt fontänen upp med planteringar, picknickbord och kanske skridskobana på vintern.

Laddstolpar installeras efter Tavernagatan. Omgörningen av torget beräknas kosta

900 000 kronor och det är Laxå Kommunfastigheter AB som utför arbetet. Entreprenör är NCC.

Vårens arbeten ingår i en mer omfattande förändring av centrum, Centrala Laxå 2020, som beslutades om 2015.

Här var den första åtgärden att öppna tillfarten från Röforsvägen. Lekplatsen färdigställdes förra året och nu är det resten av torgets tur.

Arbetet fortsätter med att göra Laxå centrum mer levande.

KIDSEN

DRÖMMAR

Här är gänget som super-engagerat sig i målningen av skoltunneln under E 20 i Laxå! I fyra heldagar under våren, lördagar och söndagar, skapade de den häftigaste graffitti-målningen med sprakande färger som lär förvandla den mest surmulne person till gladaste människan vid passage i tunneln.

– Det är ungdomarna som kommit med idéerna, säger Petter Nilsson, gatukonstnär som tillsammans med sina kollegor Emil Östlund och Mark Andersson guidat de åtta ungdomarna när de tagit fram motiven.

Nu har den ledsna och negativa taggen ”Vi var kidsen utan drömmar” som fritidsledaren Sanna Söderström berördes så starkt av i vintras, ersatts med:

”Kidsen med drömmar” och ”ICU”, I see you, ”jag ser dig” som lyser från väggarna och

de två sidornas motiv hålls samman av en regnbåge som går från den ena målningen över taket till den andra.

”Drömmarnas tunnel” är namnet som ungdomarna döpt sitt konstverk till.

– Vi har jobbat i en grupp och skissat på motiven med de tre konstnärerna i två månader, säger Sanna Söderström.

Ungdomarna har fått en bra uppbackning, dels från kommunen som stöttat med pengar, dels av lokala företagare, Knuten, Grindstugan och Dahlins kinarestaurang, som bjudit gänget på lunch de dagar de arbetat, samt Ica. Den 29 maj invigdes tunneln.

Nu hoppas graffitti-gänget att Laxå-borna ska gilla det de gjort så att de får arbeta vidare med tunneln under E 20 vid von Boj-gatan.

– Vi tänkte den skulle heta ”Framtidens tunnel”!

Åtta ungdomar och tre konstnärer har målat gångtunneln vid skolan under Söderström, fritidsledare, Karin Soron, konstnären Mark Andersson och Anton Hjalmarsson.

Karin Soron fyller i ett motiv.

Läckra och lockande sprejburkar är helt okej när tunneln dekoreras.

Arbete för framtiden i Hasselfors

Pernilla Holgersson fick frågan vilken plats som är fulast i Hasselfors.

– Jag funderade och kom fram till att det finns ingen! Det är väldigt vackert överallt här, med sjöarna Toften och Teen som omger samhället!

Se där en tillgång för bygden liksom naturen inpå knutarna, de engagerade människorna och det starka byalaget.

Pernilla Holgersson ingår tillsammans med Erika Lindgren, Anna Reinholdsson, Titti Dalenius, Caroline Selvin och Andreas Gustafsson i Hasselfors utvecklingsgrupp med uppgift att arbeta fram förslag som ger en mer hållbar framtid och får människor att flytta hit och stanna kvar. Gruppen har hittills träffats två gånger tillsammans med Laxå kommuns företrädare Harry Lundin, Hans Traav och Tobias Jansson. Representant från näringslivet är Jonas Toftling, Setra.

I höst ska ett visionsdokument vara klart där Hasselfors styrkor tas fram och där några fokus-områden definieras.

– Vad är viktigt för framtiden? Hur ska vi skapa mer värden? Det är frågor som vi söker svar på.

Ett medborgarförslag som redan föreligger är att det byggs ett utegym vid Lillängen.

Pernilla Holgersson och Erika Lindgren arbetar med framtidsfrågor.

E 20: Från vänster främre raden: konstnären Petter Nilsson, Roholla Norozi, Ronya Lundqvist-Björndahl, Sanna Alexander Eklind. Bakre raden från vänster: konstnären Emil Öhlund, Jakob Löfvenhaft, Sriram Selvaratnam och

Här kan alla vara en ängel. Ronya Lundqvist-Björndahl provar en ängels vingar.

Imponerande uppslutning när Laxå cykelklubb startar mountainbikesektion.

På två hjul över stock och sten

Lera, stenar, rötter, kärr. En mountainbike är terränggående i skogen. Med händerna på styret, fötterna på tramporna och rätt teknik går det som en dans. Det får nära 30 barn och ungdomar lära sig i skogen runt Laxå OK:s klubbstuga när Laxåcyklisterna drar igång en mountainbikesektion.

Ledare är Mikael Larsson, hängiven mountainbike-are, nu med ambitionen att lära upp sina elever till bra tävlingscyklister.

– Trampa, trampa, trampa! Det är det som är konsten! Sluta aldrig trampa! ropar Mikael Larsson mellan gran och tall när gruppen närmar sig kärret och ska ta sig över rötter, mellan stenar och på smala broar.

Visst ramlar några, men ge upp? Nej!

Mountainbike är en stor gren inom cykelsporten och som växer mer och mer.

– Den här sporten kräver både uthållighet och bra teknik och tävlingar går i både crosscountry-marathon och långlopp.

För kvällens åkare bestod

utmaningarna i att lära sig hoppa över pinnar till att ta sig genom leran i kärret. De äldre och mer avancerade åkarna körde ett halvmilslopp i terrängen.

Mikael Larsson hoppas nu att ungdomarna ska fastna för sporten och fortsätta förkovra sig i mountainbike.

– Vi har kul i skogen!

Ayman och Mustafa Hamwe har öppnat restaurang.

Laxåbornas nya älsklingsrestaurang

En lunchrestaurang som heter "Hej min älskling", vem kan motstå den?

Den ligger på Postgatan i Laxå och har nyligen öppnat. Det är Ayman Hamwe som driver det nya näringsstället tillsammans med sin bror Mustafa.

Habibi är det arabiska ordet för min älskling och det var det givna namnet på den egna restaurangen när Ayman, som

kom till Sverige för tre år sedan, hade funderat ett tag.

– Hej är ett ord som man lär sig först av alla när man kommer hit, habibi är ett ganska vanligt arabiskt ord som många här känner till.

Svensk och arabisk husmanskost står på menyn när Ayman ställer sig i köket. Han har en gedigen kockerfarenhet. I dryga sex år var han kock hos Rysslands ambassadör i

Damaskus och han har även arbetat i hotellkök i England.

Nu blir det egen restaurang i Laxå.

– Jag är så glad och tacksam för all hjälp jag fått sedan jag kom till Sverige och vill särskilt nämna min kontakt på arbetsförmedlingen i Hällefors, dit jag kom först, Charlotte Hofseth, och även Mats Fransson, näringslivschef i Laxå och Mattias Looström, Laxåhem!

Finnerödja nu på soliga sidan

En marknadsdag visar sig Finnerödja från den soliga sidan. Över 70 knallar och utställare radat upp sig vid Paradistorg och från hembygdsgården hörs Tiveds-pojkarnas fiolmusik.

Ett lyckat drag att flytta den 200-åriga marknaden från september till maj! Folk strömmar till, fler än de 600 som bor i samhället.

Nu är det läge för bygden att visa framfötterna. Finnerödja är en plats som vill låta tala om sig! Det visar den utvecklingsplan för Finnerödja som Laxå kommun tog fram förra året och som baserade sig dels på en enkät bland allmänheten och dels genom synpunkter från en arbetsgrupp av boende och företagare i Finnerödja. 200 personer svarade på enkäten. Planen presenterades

i slutet av 2016 och i februari i år fastställdes den av kommunfullmäktige. Den utgör nu underlag för en handlingsplan som visar hur Finnerödjabornas vision ska förverkligas.

Några punkter som satts under lupp:

- Infarten ska utvecklas, entréskylt sättas upp, genomfarten snyggas till. Ny detaljplan ska fram.
- Skolan öppnas åter för barn upp till och med åk 6 från höstterminen 2017.
- Varumärket ska vårdas. Finnerödja ska ses som spännande utflyktsmål, fin natur, barnvänlighet och trygghet snarare än jordgubbar.
- Idén om Porten till Tiveden utvecklas.
- Inrätta "Finnerödjapeng" för att användas lokalt av invånarna för att utveckla orten.

Elin Persson, aktiv i Finnerödjas hembygdsförening, och Pelle Nilsson, en av deltagarna i utvecklingsgruppen, har noterat att det börjar hända positiva saker Finnerödja.

Starta företag Mattias paradgren

Att starta företag är Mattias Bruus drivkraft. 32 år gammal har han dragit i gång fyra företag.

Han började för tio år sedan med en enskild firma för att utföra uppdrag för Svarvteknik i Laxå. Han fortsatte med aktiebolaget Webino, med inriktning att producera hemsidor. Därefter startade han Infront gym och nu senast Ifron Fastigheter AB.

Därmed har Mattias Bruus skaffat sig en gedigen erfarenhet och en god kompetens att ge andra råd i hur man bäst star-

tar företag och i april i år tillträdde han en tjänst som ansvarig för Nyföretagarcentrum i södra Närke efter Anki Wallgren.

– Uppdraget är att vara konsult och bollplank gentemot personer som vill bli nyföretagare.

Mattias Bruus är född och uppväxt i Laxå och bor här med sin familj. Han gick teknikprogrammet på Alléskolan i Hallsberg och fortsatte läsa på

Mattias Bruus, 32, är nestor i nyföretagande.

distans i Stockholm, en tvåårig utbildning till projektentreprenör. Det gjorde han vid sidan av arbetet för Svarvteknik.

– Jag har bara gjort det jag tycker är roligt. Min inriktning är webb, marknadsföring och idrott och det är inom de sfererna jag etablerat företag.

Men trots många järn i elden har Mattias Bruus alltid försökt hålla en arbetstid på 40 timmar i veckan eftersom det för hans del inte är hållbart att jobba konstant övertid.

– När man startar ett företag måste man vara realistisk.

Det är viktigt att planera innan man drar i gång, budgetar, marknadsföring och försäljning. Man måste förvissa sig om att man får in lön som räcker att leva på.

Men allra viktigast för en nyföretagare enligt Mattias Bruus är att brinna för sin uppgift! Hans engagemang i Nyföretagarcentrum hindrar honom inte från att driva två företag vidare, Webino och Ifron. Dessutom är han delägare med 50 procent i Närkeborgen och äger fastigheten Gallerian i centrala Laxå tillsammans med Wjob AB.

De tar hand om Laxås turister

Sara Eliasson har pluggat in sevärheterna i Laxå kommun. Det hon inte visste förut, som uppväxt i Laxå, har hon lärt sig nu, Munkastigens sträckning, att det finns ett vandrarhem med åtta bäddar vid Borasjön invid sockenstugan, plus mycket mer till.

Sara Eliasson och Marian van Ham sköter turistruljansen i Laxå kommun.

Den 19 juni öppnar hon turistbyrån i Gallerian i Laxå centrum för att tjänstgöra där varje dag utom söndagar till vecka 33 i mitten av augusti.

– Det ska bli roligt, jag känner mig väl förberedd. Utländska turister kan jag kommuni-

cera med på engelska, det har jag lärt mig bra genom att läsa mycket på engelska och titta på engelskspråkiga TV-serier.

Laxå kommuns turistiska kontaktperson året om är annars Marian van Ham. Hon svarar

på mejlpost och har tagit fram en ny besökskarta och hemsidan för Tiveden inom projektet Upptäck Tiveden 2:0. Hon stödjer och arbetar med Sara under sommaren.

– Det är så mycket som händer inom besöksnäring-

arna nu. Vi näringsidkare blir bättre på att hjälpa varandra och samarbeta mer med olika besökspaket och marknadsför varandra mot intresserade i Sverige och utlandet. Det anställs mer personal i Tiveden, säger Marian.

Hasan ger råd till arbetssökande nyanlända

Att som flykting till Sverige få in en fot på arbetsmarknaden innebär en lång och mödosam resa. Hasan Sairafy har gjort den. Nu hjälper han själv andra som handledare på Cleverex Bemanningsföretag med nyöppnat kontor i Laxå.

Hasan Sairafy stöder och matchar arbetssökande in på arbetsmarknaden.

– På uppdrag av arbetsförmedlingen erbjuder vi stöd- och matchningsprogram till arbetssökande. Vi har ett stort program med 18 olika aktiviteter, bland annat dataundervisning, mentorskap, intervjuutövning, språkundervisning och studie- och yrkesvägledning.

Det gäller att hjälpa den arbetssökande att utveckla sina förmågor så att han eller hon bättre matchar arbetsgivarens efterfrågan.

– Vi finns till för alla arbetssökande. Men det har blivit så att vi främst efterfrågas av nyanlända, eftersom vi har

språkkunskaperna. Vi pratar arabiska, engelska, svenska, tigrinska, amhariska och persiska.

De flesta som kommit till Laxå har grundskola och gymnasieutbildning i hemlandet. Många är hantverkare som snickare och målare. Cleverex erbjuder språkstöd, och utbildning i hur det svenska samhället fungerar och dess regler.

– Att lära sig svenska är A och O. Detta och helst att ha körkort är två nycklar in på arbetsmarknaden.

Målet är att hitta en praktikplats för den enskilde. Blir man erbjuden det så ökar

chanserna till en anställning.

– Vi ger våra arbetssökanden verktygen som krävs för att nå det mål som är rätt för var och en. Vi har också ett brett kontaktnät av arbetsgivare och företag.

Cleverex finns på sex orter till i Mellansverige, bland annat Örebro och Hallsberg.

FAKTA

EnRival är ytterligare ett bemanningsföretag i Laxå som erbjuder rekrytering och bemanning. Företaget verkar bland annat inom ekonomi, lön, administration, teknik marknadsföring och försäljning.

Saras spaning i skogen blir naturguide för alla

I Tarmlångsdalen är det alldeles tyst. Inte ett ljud från motorväg, järnväg eller flyg, bara då och då ett lätt vinddrag i tallarna, annars alldeles stilla. Det är en ovanlig upplevelse men den kan man njuta i den djupa skogen i Tiveden.

Hit hittar Sara Iinatti, ekolog vid Sydnärkes miljöförvaltning, med uppdrag att sammanställa en naturguide för Laxå kommun. Hon ska besöka 50 platser i kommunen som har höga naturvärden och började sitt arbete förra sommaren. Boken beräknas bli klar till årsskiftet för att kunna säljas under 2018.

– Jag har redan inventerat 30–35 platser och räknar med att varje plats tar en sida i guiden med bild och text.

Alla åtta naturreservat i kommunen är med. Till dessa läggs lokaler som har höga naturvärden.

– Jag tittar på om det finns olika trädslag i varierande åldrar, om döda träd ligger kvar på marken för att främja insekts- och fågelliv. Jag spanar efter sällsynta lavar, mossor, svampar, letar efter mossar som inte är utdikade. Det finns många välbevarade mossar och det främjar fågellivet med orre, tjäder, ängspiplärka. Hit tar jag något kulturvärde, en fornlämning, kolbottnar och brostrukturer tar jag med det, annars fokuserar jag på naturen.

Grunden för Saras arbete är naturvårdsöversikten gjord för Örebro län 1984. Också an-

Kommunekologen Sara Iinatti spanar efter naturvärden i Tarmlångsdalen.

” Jag spanar efter sällsynta lavar, mossor, svampar, letar efter mossar som inte är utdikade.

dra registrerade naturvärden och tips från kommuninvånare hjälper till vid kartläggningen. Tanken är att få fram en information om Laxås naturvärden som håller i 10 år.

– Tarmlångsdalen får definitivt en plats i guiden! Här ligger en spännande sprickdal från före istiden. Jag ska testa om det finns någon stig runt sjön eller delar av den. Här förekommer enligt Artporta-

Knärot är en liten orkidé som har en stor andel av sin population i skogarna i Laxå kommun. Den har därför utsetts till kommunens ansvarsart, vilket innebär att kommunen har en speciell förpliktelse att vårda och skydda dess växtplatser.

Foto: Anna-Lena Anderberg

len fåglar som morkulla, pärluggla, nattskärna. Här växer även rev- och nattlumner och missne, en signalart och ett tecken på att skogen här är gammal. Platsen är besöksvänlig eftersom det går en farbar väg hit. Det är också trevligt att sitta här i tystnaden och man riskerar inte att gå vilse.

Boken kompletteras med vägbeskrivningar och en karta i skala 1:50 000. Alla markägare ska kontaktas om att områden i deras skog kandiderar för en plats i Naturguiden.

Länsstyrelsen i Örebro län och Laxå kommun delar på kostnaderna att ta fram naturguiden och medlen tas ur LONA, Naturvårdsverkets fond för lokala naturvårdsåtgärningar.

FAKTA

Vill du uppleva tystnaden? Här är Saras tips om fler tysta platser: Tuttterskulle, Rankemossen, Vargavidderna, Skagershultsmossen.

Det är dags för Skapande skola i Centralskolan i Laxå. Musikern och dansaren Edo Bumba sätter fart på eleverna i årskurs 6 som får lära sig att man egentligen konsert i Bergfästet tillsammans med musikerkollegan David Törnbäck för förskoleklasserna och årskurserna 1–3.

Skapande skola lär unga

Man behöver inte slå takten på en trumma för att få till en rytm. Hela kroppen är ett instrument! Knäpp med fingrarna, klappa händerna, slå på kroppen.

Det får eleverna i årskurs 6 i Centralskolan i Laxå lära sig när de skapar musik tillsammans med slagverkaren Edo Bumba och pianisten David Törnbäck.

– Jag ska köpa glass i dag i dag, alla kan trumma, spela rumba, un dos tres, bolibompa! Edo Bumba får rejäl fart på eleverna som står i en ring kring honom och slår takten till de olika ramsorna.

– Fläskpannkaka!

Efter en stunds uppvärmning är det dags att spela på djembetrummorna som de två musikerna forslar med sig i sin

turnébil och har ställt upp i Allaktivitetshuset.

Det är premiär i Laxå för Edo Bumba och David Törnbäck. Det som möjliggjort deras gästspel är statsbidrag till kommunen för Skapande skola, Kulturrådets satsning för att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet.

Edo och David är musiker från Göteborg som turnerar i

förskolor och skolor och som däremellan arbetar i olika konstellationer på hemmaplan bland annat med storband och körsång.

Edo Bumba är förutom slagverkare, körledare, dansare och kompositör och låter sig i sin musik inspireras av andlig och folklig repertoar från centrala och södra Afrika.

Och innan lektionen är slut

inte behöver trummor för att slå takten, man kan använda kroppen på olika sätt. Edo Bumba träffade alla kommunens elever i årskurs 4–6. Han höll även

slå takten på djembe

får ungdomarna lära sig betydelsen av "jambo" och "asante sana" på swahili: hej och tack så mycket!

Det blir en inspirerande och upplyftande lektion. Det märks på glädjen hos eleverna när de bryter upp från trummorna och de gästande musikerna.

– Eleverna är till största delen mycket positiva till aktiviteterna i Skapande skola, säger

Carina Fogelstrom, som håller i projektet i kommunens skolor. Vi försöker att ha olika inriktning från år till år och ser till att söka medel för att kunna genomföra det vi vill.

Exempel på Skapande skola genom åren är mattesånger i förskoleklasserna, workshops med konstnären Stefan Rydén, serieteckning med tecknaren Yvette Gustafsson, att göra

keramik-aliens med keramikerna Patrick Radley, binda anteckningsböcker med bokbindaren Lena Hällzon, dramalektion med dramapedagogen Emma Andersson, sett en dansföreställning och filmskapande med Eyra media.

– Summan vi får är beroende av hur många elever vi har och jag söker för förskoleklass till årskurs 9. Förutsättningen är att ingen elev exkluderas utan

man ska kunna delta oavsett kön, religion eller funktionsnedsättning. Det är också viktigt att de nyanlända eleverna får möjlighet att delta. Årets bidrag var 120 000 kronor.

Edo Bumba och David Törneback höll i sammanlagt åtta workshops på djembetrumma och dessutom var det två konserter i Bergsfästet för kommunens elever från förskoleklass och upp till årskurs 3.

Träning som ger styrka – Jan visar rätta tekniken

Kvinnor och män, gammal och ung. Alla kan lära sig några knep för att stärka självförtroendet och sin egen trygghet. Dessutom får man på köpet en starkare kropp och bättre balans.

Det menar Jan Bielke, som är instruktör i defendo, en ny variant av självförsvårssystem, etablerad 2015 av Jyrki Saario i Göteborg, en legendar inom svensk kampsport och som var med och grundade Svenska kickboxningsförbundet i början av 1980-talet.

Jan Bielke är en av 37 instruktörer i landet i sporten, som fått sin skolning och träning av Jyrko Saario. Nu söker han en lokal i Finnerödja för att dra i gång en utbildning som vänder sig till både företag och allmänhet.

– Fördelarna med defendo

är att det är ett enkelt system med få tekniker, 65, jämfört med andra som innehåller flera hundra. Det fungerar stående och när man ligger på marken.

Övningarna går ut på att få teknikerna att sitta i muskelminnet. Jan Bielke själv tränar två timmar varje dag och den som vill få rörelserna att sitta bör ägna två timmar två dagar i veckan under fem år åt sporten.

– Det är en bra träningsform som tjänar flera syften. Med övningarna följer bra kondition och koordination, smidighet, balans samt en bättre förmåga att klara den utmaning som det innebär att hamna i en hotfull situation, berättar Jan.

Det är inte meningen att man ska ta till sin defendo-teknik i onödan. Du ska lita på sin mag-

Jan Bielke, till höger, visar hur man med defendo-teknik kan besegra en angripare.

Foto: Monika Malmquist

Jan Bielke lär ut defendo och letar lokal i Finnerödja.

känsla när du rör sig i miljöer man känner sig osäker i, är Jan Bielkes råd.

– Står det en grupp personer som verkar stökiga i ens väg, välj en annan. Om du hamnar i en situation, försök att prata dig ur den. Det bästa är att inte behöva ta till det man lärt sig alls, säger han.

Som defendo-instruktör vill Jan Bielke nu dela med sig av sin kunskap. I höst beräknar han kunna dra i gång sina kurser.

Laxå klättrar mot toppen i företagsrankning

Laxå kommun befäster ställningen i Svenskt Näringslivs enkät om det lokala företagsklimatet.

I enkäten för 2016 förbättras företagarnas sammanfattande omdöme från 3,78 till

3,85 och Laxå närmar sig nu Lekeberg och ligger en god bit över genomsnittet jämfört med landets kommuner. Laxå kommun är därmed god tvåa i länet och håller fin styrfart mot toppen.

I september kommer siff-

rorna som visar rankingen i landet.

Det var 2012 som Laxå kommun tog beslutet att göra en handlingsplan för att bli bland 100 bästa i Svenskt näringslivs företagsrankning. 2011 var posi-

tionen 260:de plats. 2016 hade siffran stigit till 71:a plats.

– Vi lyfter aktuella frågor och har högt i tak på de möten och seminarier vi anordnar för kommunens entreprenörer, säger Mats Fransson, näringslivschef.

Arbete för säkrare vattenleverans

Under våren har jobb med vattenledningsnätet gjorts i Finnerödja av Mikael Andersson och Gert Hallinder på Laxå Vatten.

Det kan ta en hel dag, ibland mer, att gräva fram och frilägga den del av en ledning eller trasiga ventil som ska bytas. Det finns ofta fler ledningar i marken så det gäller att vara försiktig med skopan.

Om en vattenledning har spruckit på ett ställe kan det räcka med att sätta en reparationsmuff över läckan. Andra gånger kan det behövas bytas ut några meter ledning om skicket är dåligt.

Ibland när en vattenledning eller ventil ska lagas måste vattnet stängas av till några hushåll.

– Vi lägger lappar i brevlådan så man vet när avstäng-

ningarna sker. Det är väldigt sällan vi måste stänga av akut för många som tur är, berättar Gert Hallinder

– Vid avstängningar som i Finnerödja då många blir utan vatten gjordes arbetet sent på kvällen för att undvika besvär. En vattenpost kopplades upp med tappkran så att det gick att hämta för dem som verkligen behövde, fortsätter han.

Under sommar- och höstmånaderna ska ett flertal ventiler och några sträckor med äldre ledningar bytas ut. Den nya grävmaskinen kommer till användning.

Gert och Mikael ska också byta serviser in mot fastigheter. De byter fram till tomtgräns, resten får husägaren själv bekosta.

Text och foto:
Mari Selin

Mikael Andersson, Laxå Vatten, i den nya grävmaskinen som har kärra vilket underlättar arbetet. Tidigare behövdes ofta en inhyrd lastbil för att genomföra ett grävjobb.

FAKTA

- Många av de äldre vattenledningarna är i gjutjärn, ett material som håller länge. Några sträckor är galvaniserat stål som användes främst på 1960-talet och har visat sig bli skört med tiden.
- När man lägger nytt används främst PVC-rör eller PEM-slang som är ett beständigt material. Hög ålder på ledningar betyder inte alltid dåligt skick, bland

annat påverkar marken runt om ledningen.

- Sveriges kommunala avlopps- och vattenledningar motsvarar mer än fyra varv runt jordklotet.
- I Laxå kommun finns cirka 10 mil dricksvattenledningar.
- Två läckor per år i snitt brukar uppstå på huvudledningar i kommunen, några fler på servisledningar till fastigheter och ventiler.

Fint som snus när 10 planeras få jobb i Laxå

Laxå har fått en egen snusfabrikör, Stefan Lindgren från Haninge, söder om Stockholm. I maj öppnade hans företag, Lemnea Sverige AB, fabrik och snusoutlet-butik på Tivedsvägen 29, en tillverkning som framgent planeras sysselsätta 10 personer. Ansvarig för butiken är Stefans son Patrik Thysell.

– Jag fick tipset om Laxå av Conny Landberg på FFAB som jag känner som affärskollega.

Stefan Lindgren, som handlat med råttobak i fem år, har en butik i Haninge och driver

nätsidan fintsomsnus.se som levererar snus och tobak via nätförsäljning. Det är ett gör det själv-snus som konsumenten köper i förpackningar med torra snuspåsar och själv tillsätter vatten.

– Påsarna har vi hittills köpt in, men nu ska vi göra dem själva i egen fabrik.

Idén att tillverka snus beror inte på egen konsumtion. Stefan Lindgren har provat att snusa en gång och gör inte om det.

– Men jag är företagare och vi har våra idéer. Jag utvärderade snus-idén och kom fram

till att den skulle bära sig.

Fintsomsnus levererar ett ton tobak i månaden och Stefan Lindgren hoppas nu kunna öka volymen för leverans i hela Sverige. Export av snuset är inte tillåten.

Hela Lemneas snusverksamhet har nu flyttat till Laxå.

– Det är den lugna platsen och läget vid E 20 som lockat. Dessutom letar familjen nu ett bra ställe att bo på i Laxå för vi tänker flytta hit. Jag vill helst bo på gångavstånd till jobbet.

Sonen Patrik har redan blivit kommuninvånare sedan han inhandlat en central villa i Laxå.

Stefan Lindgren satsar på snustillverkning i Laxå.

Fest för trolska Tiveden drar många vandrare

Den här dagen är det är vackrare än någonsin i Tiveden.

Spegelblanka sjöar, stilla, nyutslaget lövverk, kloryfyllmättad luft, sol över nationalparkens parkering och nyanlagda entré med serveringstålt, scen, långbänkar och förförisk grilldoft.

Men Oxögabergsrundans 6,7 kilometer drar. Dawid Kuzbiel från Skara har ryggsäcken packad och tänker inte låta sig hindras i sina planer av invigningshögtidligheterna.

– Jag hade helgen ledig och ville se närmare på Tiveden efter att ha varit i Tivedstorp på konsert förra sommaren, säger han.

Nu väntar två nätter och tre dagar i skogen på Dawid. Han ligger under ett vindsydd och har allt han behöver i ryggsäcken för att klara sig gott.

Rädd att vara ensam i skogen?

– O nej! Jag klarar mig bra och ser fram emot att få lära känna Tiveden bättre!

Andra vandrare i startgrupparna är Inge Svensson och Maria Hindenberg från Örebro som stötte på varandra på länsstyrelsens gratisbuss ut till dagens begivenhet. Båda är vana att vara ute i skog och mark och har gått i Tiveden tidigare. De båda tycker också om att gå ensamma.

– Jag tycker om att gå för mig själv och filosofera, säger Inge.

För Maria innebär vandringen i skogen ren glädje.

– Särskilt så här års! Det är magiskt att vara ute i vildmarken under våren och se den fantastiska förändringen i naturen!

Den nya Tivedens nationalpark får gott betyg av de två vandrarna:

– Parken är väl och ärligt skyltad. Står det ”krävande” på en sträcka så kan man räkna med att den är det, säger Maria Hindenberg.

– Det är en bra blandning av sjöar, skog och berg, perfekt! säger Inge Svensson som uppskattar Tiveden därför att området är ett bland de vildare med långt till bebyggelse så lång söderut i Sverige.

Inge Svensson och Maria Hindenberg från Örebro missar inte gärna en vår till fots i skogen.

Nationalparken har fått 3 mil nya ledmarkeringar.

FAKTA

- Förnyelsen av Tivedens nationalpark innebär en utökning av ytan från 1 352 till 2 040 hektar, där stora delar av sjön Trehörningen nu ingår och ett värdefullt parti skogsmark i öster.
- Även huvudentrén till parken har rustats och försetts med nya skyltar, broschyrer och ljudinformation.
- Dessutom är 3 mil ledmarkeringar på plats där varje runda har en egen färgsymbol.
- Även entrén vid Vitsand är upprustad och Ösjönäs har fått en egen ingång till parken.
- Förnyelsen av Tivedens nationalpark har kostat 15 miljoner kronor.
- Tivedens besöksfiffror lär nu öka. Nationalparken var redan tidigare en av landets mest välbesökta med 110 000 årliga besökare.
- Den 19 maj invigdes parken av miljöministern Helena Skog.

God publik tillströmning när Tiveden

Inget regn, men paraplyer är bra att ha ändå, tycker Anna-Stina Adamsson och Brigitte Steiner från Finnerödja.

Dawid Kuzbiel från Skara tog sig en titt på kartan innan han stövlade ut i skogen.

Ingen tur i skogen utan en kåsa i ryggsäcken. På invigningsdagen var de gratis!

Per Kollberg, Votum förlag, är glad över nya Tivedsboken av Anna Froster och Fredrik Wilde.

invigdes.

FRÅGAN

Vad ska du göra på semestern?

Fredrik Selvin, Vretstorp, jobbar på Setra i Hasselfors:

– Vi har inget inbokat! Jo, jag ska bygga en altan, jag vill ha något att göra på semestern.

Anette Talberg, Röfors:

– Vi ska åka till Helsingborg och hälsa på barnbarnen, fixa i huset, bygga förråd. Så badar vi i Kommunalbadet i Röfors eller åker ner till campingen vid Skagern när barnbarnen kommer till oss.

Louise Persson, Hasselfors:

– Vi är nyinflyttade från Finnerödja till Hasselfors och vi ska vara hemma, fixa i trädgården och bada i Toften, dit har vi bara en kilometer så man kan gå till badplatsen.

Lexie Persson, Hasselfors:

– Jag ska äta mycket glass och bada i vår pool i trädgården.

John Andersson med Norton och Saga och nyfödda Alvida i vagnen, Laxå:

– Vi är hemma och tar det lugnt, vi är tillsammans i familjen, är ute och leker och har roligt! Mycket glass ska det vara och bad förstås!

Norska Dordi klipper till i Laxå

Det var kärleken som lockade frisören Dordi Melhus till Laxå.

Från att ha arbetat på en välrenommerad salong mitt inne i Oslo har hon nu öppnat eget på Revirvägen i Laxå, granne med Rastpunkt och motellet.

– Jag är överraskad av Laxå! Trevliga människor, fin skog och härlig luft! Efter tio år i storstan fick jag och min sambo, Ulf Magnusson, nog av stress och föroreningar. Han flyttade tillbaka till sin födelseort Laxå och jag följde med. Nu har vi bott här i ett år, säger hon.

Dordi Melhus fick sitt gesällbrev 2011. Hon började i yrket på en liten salong och bytte till en annan, nischad på musiker, en rockfrisör!

Med sina olika erfarenheter är hon ansedd som skicklig i yrket och anpassar sina klipp-tider till när kunderna har tid att komma.

– Jag fick en bra utbildning där man kräver mycket av eleverna. En bra frisör ska vara hundra procent uppmärksam på kunden och lyssna. Samtidigt ska man vara ärlig och berätta vilken frisyra som är passande med hänsyn till huvud- och ansiktsform och hårets kvalitet.

Dordi Melhus gillar att klip-

Dordi Melhus flyttade från Oslo till Laxå och öppnade salong.

pa hår och att se den förändring som sker när kunden får en ny frisyra.

– Det handlar om mer än bara utseende. En ny frisyra kan få en person att växa.

Starta eget som sommarjobb för unga

Ung sommarlovsföretagare är ett framgångsrikt projekt i Laxå kommun.

Det är för tredje året nu som ungdomar kan prova en företagsidé på sommarlovet.

Sex tjejer och killar har anmält intresse för att arbeta

bland annat med försäljning av mobilskal, att bygga och sälja A-traktorer, försäljning av bröd och hushållsnära tjänster.

Innan sommarlovsföretagarna drar i gång får de grundkunskaper i företagande

under en vecka. Ung sommarlovsföretagare omfattar tre veckors arbete, 80 timmar.

Totalt har 20 ungdomar deltagit i projektet under de tre åren. Ett par av dem har startat riktiga företag.

